

Vad ska EU arbeta med framöver – låt oss tala pengar!

När EU:s nuvarande budgetperiod går mot sitt slut, är diskussionen om flerårsbudgeten efter 2020 i full gång och vi kan förvänta oss ett förslag från EU-kommissionen i maj. Debatten handlar inte bara om storleken på budgeten, utan i ännu högre grad om vilka uppgifter vi vill att EU ska utföra. EU-kommissionens ordförande Juncker har sagt att ”EU ska vara stort i de stora frågorna och små i de små frågorna”. Medan de flesta är överens om rimligheten i det påståendet, råder det dock delade meningar om vad som är en stor fråga.

En viss vägledning fick vi från det senaste EU-toppmötet där medlemstaternas regeringschefer pekade ut fyra prioriterade områden: *Säkerhet, migration, livslångt lärande och forskning & innovation*¹. Alla andra områden är således föremål för förhandlingar och potentiella neddragningar. Politiken och medlen för sammanhållning (med bl a regional- och socialfonden), jordbruk och transport är några exempel på sådana områden. Intressant att notera i detta sammanhang är att Frankrike något överraskande öppnat för större förändringar i EU:s jordbrukspolitik.

När Storbritannien lämnar EU uppstår ett hål i EU:s budget på 100-150 miljarder kronor per år. Lägg därtill att av de prioriteringar som medlemstaterna vill göra ovan förväntas gränsbevakning, migration och säkerhet kräva ett tillskott på omkring 100 miljarder årligen enligt EU-kommissionen. Rykten från EU-kommissionen har visat att man (för tillfället) tänker sig att cirka 60% av budgethålet ska fyllas genom ökade anslag från medlemstaterna, resten genom nedskärningar. EU-kommissionen har även föreslagit finansiering via skatter, t ex på plast. Så som det ser ut nu blir den vägen nog svårframkomlig.

Sverige har en rabatt på medlemsavgiften som 2017 uppgick till 6,1 miljarder kronor. Rabatten är kopplad till Storbritanniens rabatt och ligger i farozonen. Särskilt då EU-kommissionen uttalat en ambition att få bort alla typer av rabatter. Svenska regeringen framhåller dock att det snarare än en rabatt handlar om en kompensation för att EU-medlen är utformade på ett sätt som missgynnar Sverige. Sveriges EU-ambassadör Lars Danielsson tror därför att den svenska rabatten på medlemsskapsavgiften kommer bli ett viktigt förhandlingskort som kommer ställas mot andra svenska krav.

2017 betalade Sverige närmare 30 miljarder kronor i medlemsavgift till EU. Av denna summa får vi tillbaka drygt 11 miljarder i olika EU-bidrag till Sverige främst till bönderna som får dela på 8,5 miljarder kronor. Regionalpolitik ges 1,5 miljarder och en miljard kronor i EU-stöd går till sysselsättningsfrämjande åtgärder.

¹ Kommissionen har presenterat [en rapport om scenarion för budgetperioden efter 2020](#). När det gäller F&I säger man att en budget på samma nivå som Horisont 2020 ytterligare skulle förstärka underfinansieringen samt att Europa skulle fortsätta att halka efter t ex USA och Kina. En ökning av dagens budget på ca €80 miljarder till ramprogrammet med 50%, till €120 miljarder, menar man skulle skapa ytterligare 420 000 jobb till 2040. Om man istället skulle fördubbla budgeten till €160 miljarder skulle det skapa 650 000 jobb till 2040 och Europa skulle kunna ta ledningen inom ett flertal områden.

Förutom att Sverige tillsammans med Danmark, Nederländerna och Österrike tillhör den budgetrestriktiva sk ”1%-klubben” som förespråkar att EU:s budget inte ska utgöra mer än 1% av EU:s totala BNP), handlar svenska krav om mindre pengar till regional- och jordbruksstödet. Istället vill man se satsningar på bland annat säkerhet och F&I. Vidare hör Sverige till de som önskar villkora EU-stöd. Medlemstater som inte uppfyller överenskommelser (t ex om flyktingar) och grundläggande rättstatsprinciper, skulle i så fall kunna få indragna EU-medel. Polen är ett land som står i fokus i båda fallen ovan, men även Ungern och Malta har kritiserats. Även om Polen med Ungerns hjälp skulle kunna klara sig undan konsekvenserna av att EU inlett en aktivering av artikel 7 i EU:s fördrag som även går under beteckningen ”atombomben” (rösträtten i europeiska unionens råd fräntas helt eller delvis), måste Polen räkna med mindre förståelse från andra medlemstater i kommande budgetförhandlingar vad gäller att fortsatt få samma nivå på EU-bidrag.

Inför EU-kommissionens förslag till en ny flerårsbudget i maj har ägarna i Småland-Blekinge-Halland-samarbetet deltagit i flera EU-samråd under våren. Under mars lämnades ett gemensamt svar med våra synpunkter på en framtida F&I-politik. Därutöver har enskilda medlemmar svarat på samråd om transport, rörlighet/livslångt lärande samt sammanhållningspolitik. Det är mycket positivt att vi gör vår röst hörd. Och vår röst gör skillnad, särskilt när den stämmer in i andra regioners åsikter. Då bildas en mäktig kör som svårligen kan förbises!

I denna anda har Småland-Blekinge-Halland tillsammans med 171 lokala och regionala partner (tillsammans representerar vi drygt 54% av EU:s medborgare) lämnat in en politisk deklARATION för bevarandet av sammanhållningspolitiken. Målet med lobbyinitiativet var att EU:s institutioner och medlemstaterna skulle tvingas beakta Europas regioners åsikt. [Läs mer om det stora lobbyinitiativet och när deklARATIONEN överlämnades till EU-kommissionens ordförande Juncker i slutet av januari.](#) Som vid tidigare insatser koordinerade Småland-Blekinge-Hallands Brysselkontor den svenska insatsen och höll en tät kontakt med SKL och politikerna i 8-gruppen som representerar svenska regioner i samtal med den svenska regeringen om sammanhållningspolitiken. En insats på den europeiska arenan skickar alltså även en viktig signal till vår nationella nivå.

Inför toppmöten hålls vanligen flera möten mellan enskilda medlemstater. Inför toppmötet i februari bjöd Belgien till förmöte. Det märkliga med förmötet var att det var Juncker som bett Belgien bjuda in till mötet – även om Juncker inte deltog själv. Vidare förvånade inbjudningslistan. Hela 11 medlemstater var denna gång inbjudna, dock inga från det budgetrestriktiva lägret (se ”1%-klubben” här bredvid). Nederländerna hävdade i media att man inte brydde sig, men deras premiärminister Mark Rutte ska tydligen krävt att få delta och hotat med att han annars skulle komma objuden.

Hur viktig blir framöver?

Ett fördjupat eurosamarbete har pekats ut som en av nyckelfrågorna under 2018 – en slags värdemätare på hur långt medlemstaterna är beredda att gå i sitt samarbete. Under våren väntas förslag på någon form av bankunion och att dagens stabiliseringspakt antagligen blir formaliserad i någon sorts finansunion. De mest långtgående förslagen verkar ha tappat lite stöd, men fortfarande diskuteras huruvida en del av EU-budgeten ska öronmärkas för insatser i euroländer. Sverige som inte är med i eurosamarbetet riskerar alltså att mista inflytande i takt med att betydelsen ökar för valutan. Därutöver hörs signaler om att euron är en grundläggande del av EU-samarbetet och alla medlemstater därför behöver vara med.

Hittills har EU:s medlemstater visat en enad front i samtalen med Storbritannien. Om man ska tro den tidigare EU-kommissionären för handel och numera generaldirektören för världshandelsorganisationen WTO, Pascal Lamy, är det nog bra. Lamy menar nämligen att Storbritannien missförstått sitt utträde ur EU som vore det en förhandling, medan det i själva verket handlar om att minimera skadorna och göra upp om vem som är skyldig vem vad – inte om att kunna köpa utvalda fördelar för dagens medlemskapsavgift, likt en à la carte-meny. Trots vitt skilda uppfattningar om förutsättningarna för ett utträde löstes i höstas del ett i utträdesprocessen, kanske påskyndat av att det inte är enkom fördelarna av samarbete som lockar, det är kanske motsatsen till samarbete som skrämmer.

Nästa steg i processen när själva villkoren för utträdet ska diskuteras blir dock betydligt svårare, berättade Ann Linde för Europaportalen i januari: ”Vi kommer ha väldigt mycket tuffare diskussioner för nu kommer de nationella intressena komma fram. Man kan redan se att det finns länder som vill ha ett så litet avtal som möjligt medan vi tycker att man ska ha ett så omfattande avtal som möjligt”.

Redan idag märker britterna effekter av den osäkerhet som råder om framtiden. Innan jul kunde man ta del av hur vårdpersonal lämnade Storbritannien och att det var svårt att attrahera ny personal. Bara ett(!) sjukhus, Kings College Hospital, uppgav att man saknade fler än 500 sjuksköterskor och barnmorskor samt fler än 300 läkare. Det finns nog någon som känner en viss skadeglädje över att det inte gick så lätt som britterna trodde. Skrattet fastnar dock i halsen när man förstår vidden av ett utträde våren 2019 utan en ordnad uppgörelse. Det skulle få stora konsekvenser för såväl britterna som för våra län. Andreas Hatzigeorgiou, chefekonom på Stockholms handelskammare menar att kommuner, regioner och andra myndigheter tillsammans med näringslivet bör inventera vilka effekter som Brexit kan få i den egna regionen. Hatzigeorgiou menar att var tionde exportkrona i vissa län kommer från Storbritannien och pekar bland annat ut småländska län som sårbara. Kronobergs län är det län som är allra mest sårbart, där är företagets exponering mot Storbritannien nästan tre gånger högre än i Uppsala län och dubbelt så hög än i Skåne län. [Här kan du läsa rapporten \(2016\) i sin helhet.](#)

Rent tidsmässigt går ekvationen med att få fram ett utträdesavtal och ett nytt handelsavtal svårligen ihop. Ett handelsavtal mellan EU och andra parter tar i vanliga fall många år. Eftersom ingen vill se att britterna kör ut över klippkanten nästa vår, är en inte alltför vågad gissning att britterna och EU enas om en övergångsperiod där dagens regler och skyldigheter fortsatt gäller.

Verksamhetsberättelse för 2017

Brysselbrevet handlar om större politiska skeenden och hur Småland-Blekinge-Halland påverkas av dem. I vårt dagliga arbete utgör dessa nyheter en begränsad andel. [Läs gärna mer i Småland-Blekinge-Hallandsamarbetets verksamhetsberättelse för 2017](#) om hur ägarna arbetar med internationella frågor på hemmaplan och vad som händer på Brysselkontoret!

Glad Påsk!

/Sven Kastö

Verksamhetsberättelse för 2017

Småland Blekinge Halland South Sweden
Rue du Luxembourg 3
1000 Bryssel
Belgien
www.sbhss.eu

